

JÓN KALMAN
STEFÁNSSON

Între cer
și pământ

Traducere din limba franceză
de Magda Răduță

POLIROM
2023

Cuprins

Suntem aproape în întregime făcuți din neguri	7
Băiatul, marea și paradisul pierdut.	11
Iadul e să nu mai știi dacă ai murit sau nu.	121
Băiatul, Satul de pescari și nesfânta treime	127

I

Băiatul n-a adormit în vizuina de zăpadă. Somnul fusese gata să-l legene pe brațe moi, se înfățișase să-i ia cu mâna oboseala ce-i îngreuna pleoapele, fiecare cântărea o jumătate de kilogram, cum să te împotrivești la o așa fericire, dar el a dat-o la o parte, a încercat să stea treaz gândindu-se la Bárður: nu-s puțini cei pe care doliul și durerea îi țin cu ochii deschiși. S-a gândit și la Andrea, care îl lăsase să iasă în viscolul ăsta cumplit, de fapt îl lăsase să intre în el. Dacă închide ochii în vizuina asta, dacă se lasă în voia glasului de miere al somnului, n-are să se mai trezească niciodată, ori măcar n-are să se mai trezească în viața asta.

Așadar, doar conștiința și frământările băiatului au ținut somnul deoparte. Era nevoie să ducă înapoi o carte, nu trebuia s-o trădeze pe Andrea, nu trebuia să-l trădeze nici pe Bárður, nici amintirea lui, nu trebuia să le trădeze pe mama și pe sora lui care nu mai apucase să crească, murise înainte ca mândria ei copilărească pentru cei doi frați de dincolo de munte să ajungă

să se vestejească. Să adoarmă acolo ar fi însemnat să-i trădeze pe toți și de-asta s-a smuls din vizuina de zăpadă.

S-a ridicat deodată și a pășit iar în mijlocul viscolului, în noapte, în lumea rece și înghețată.

Fulgii mărunți îi tăiau răsufierea, dar el a început să meargă.

Iese din vale. Urcă landa și ajunge pe platoul învecinat, e pustiu și aproape fără ridicături, ghețarul a netezit demult întreg muntele. Vântul de miazănoapte îi șuieră din când în când în spate, noaptea e neagră de jur împrejur, întunericul curge din miezul viscolului, din inima fulgilor albi. N-a urcat niciodată atât de sus, n-a fost niciodată atât de aproape de cer, dar nici atât de departe de el, în același timp. Înaintează cu greu, părăsit de toți, numai de Dumnezeu nu, atâta doar că Dumnezeu nu există. E așa de frig. I-a înghețat capul și creierul și s-a făcut ca o mlaștină încremenită sub un strat gros de gheață și de promoroacă, întins cât vezi cu ochii și fără vreun semn de viață, numai dedesubt se mai mișcă firav câte ceva, amintiri, chipuri, cuvinte, doar tu îmi ești plăcere-n lume. Mișcarea asta ar avea darul să topească în vreun fel gheața, să cheme păsările cântătoare, să răspândească mirosul florilor. Dar sus pe platou nu miroase a nimic, nu-i decât ger și noapte,

băiatul merge fără încetare, orele trec și se face dimineață. Și apoi trece și dimineața. Nu mai are nici un gând în minte, picioarele i se mișcă mecanic și asta e un lucru bun, dar ar trebui totuși să aibă grijă fiindcă toate se sfârșesc la un moment dat, chiar și platourile înalte care, câteodată, se întâmplă să se termine pe neașteptate, pur și simplu se opresc deodată și în locul lor se cascadează golul care te amețește.

E de mirare, până la urmă, că băiatul n-a pus încă pasul în gol, să se prăbușească în moarte. Disperat cum se află, înțepenit de frigul care l-a cuprins cu totul, amorțit de durere. Dar poate e în stare să adulmece cum se schimbă aerul din jur, unii au darul asta, să simtă că limba de pământ se termină în hău. Șovăie, pune pasul cu grijă, pipăind înainte, trece o vreme până să găsească o cale ca să coboare. Firește că nu e cea mai bună, stâncile îl zgârie, cade pe brânci și pielea i se jupoaie, dar rămâne în viață: ce să ceri mai mult. Uite că a ajuns în vale, în valea Tungudalur. E locul unde mergem noi vara, când soarele-i sus pe cer, verde e iarba și pe jos există niște chestii care se cheamă flori, mergem câteodată mai mulți și luăm și ceva de mâncare, zâmbim și ne bucurăm. Zicem atunci că mergem la pădure, fiindcă în valea Tungudalur se află două-trei petice de pământ unde cresc niște ulmi strâmbi ca vai de ei. Cea mai groasă

ramură a lor e în stare să țină o pasăre, dar un om nu, băiatul se sprijină o clipă de un trunchi, a lăsat deja în urmă platoul înalt, a lăsat ziua și noaptea, somnul și moartea. Apoi coboară în vale și se îndreaptă către noi, către Sat, și e ziua întâia a lunii lui aprilie.

Vorbele nu seamănă între ele.

Unele sunt luminoase, altele apăsate de umbră. Aprilie, de pildă, e o vorbă plină de lumină. Zilele se fac mai lungi; limpezimea lor înaintează și pătrunde ca o sulită în întuneric. Ne trezim într-o dimineață că au sosit stolurile de ploieri, că soarele a căpătat putere, că smocuri de iarbă s-au ivit înverzite de sub zăpadă, că bărcile sunt împinse iar în apă, după ce au stat trase la țărm cât a fost iarna de lungă și-au visat la valurile mării. Aprilie e un cuvânt făcut cu totul din lumină limpede, din cântec de păsărele, din nerăbdare. Aprilie e luna cea mai plină de nădejdi din tot anul.

Totuși, numai Dumnezeu știe cât de departe ne e verdele câmpiei în ceasul în care băiatul coboară greu în valea Tungudalur, când merindele i s-au isprăvit de mult, capul îi e o mlaștină înghețată și i-au amortit mâinile și picioarele, iar în spate poartă o povară mai grea ca plumbul, o carte care i-a ucis cel mai bun, nu, i-a ucis singurul prieten. A trecut așa de puțin de când plecau amândoi din Satul de pescari, băiatul se smiorcăie

ușurel pe drum, deși abia mai găsește putere și pentru asta, după-amiaza se sfârșește încet și zăpada nu mai cade din cer. Acolo unde se poate, merge pe plajă, unde nu, o ia peste landele care se desfac între munte și mare, nu mai late de câteva zeci de metri. Se oprește lângă un pârâu și se uită lung la țeava de fier așezată acolo din porunca negustorului Friðrik de la prăvălia lui Tryggvi, cea mai mare din Sat. E o țeavă lungă, înălțată pe picioare pe jumătate înfundate în pământ, și la un capăt al ei curge un fir de apă limpede, care nu îngheață niciodată. Oamenii lui Friðrik trec în fiecare zi cu barca prin fiord ca să ia de aici apă pentru prăvălie și pentru bărcile trase la mal, când se întorc din larg. Firește că în Sat găsești și puțuri, dar apa lor nu prea e bună de băut, e amestecată cu apă de mare și câteodată cu murdării de tot felul, unii se distrează aruncând în fântână mizerii, ba chiar fac pipi înăuntru, stai și te întrebi câteodată dacă nu cumva pe unii oameni i-a mușcat dracu' de cur. Băiatul bea cu înghițituri mari apa rece ca gheața. Se uită spre fundul fiordului la casele negustorilor danezi, ridicate pe limba de pământ care înaintează în mare, sunt cele mai vechi case din Sat, au fost construite în prima jumătate a secolului al optsprezecelea. Două hangare slujesc de atelier și de depozit pentru prăvălia lui Tryggvi; alături de ele se află Casa Negustorului,

unde, de câțiva ani, locuiesc casierul principal și nevasta lui. E bântuită rău casa asta, casierul și nevastă-sa sunt singurii care au rezistat mai mult de douăsprezece luni, unii spun că așa ceva a fost posibil numai fiindcă le lipsește imaginația, altfel ar fi băgat de seamă ce du-te-vino de fantome e acolo. Băiatul se uită cu ochii mișiți spre case, se văd destul de încețoșate, ai zice că aerul e murdar, deși afară e destulă lumină, prea multe detalii nu se deosebesc de la distanța asta. Apoi, băiatul pleacă mai departe. I-a făcut bine să bea apă, i-a dat puterea să-și miște picioarele și-i face bine și e că nu mai merge prin zăpadă, e mai ușor pe plaja pustie, țărmul e curat, fără bucăți de stâncă așa cum erau în tabără, acolo pietroaiele erau neîncetat strunjite de valurile fluxului. Se simte deodată fulgerat de un gând: acum două zile, nu mai mult, stăteau amândoi pe pat și citeau, așteptându-l pe Árni. Așa de tare îl lovește gândul ăsta, că se duce spre coasta muntelui și se așază între doi bolovani, uitându-se cu ochi goi drept în față, în timp ce văzduhul se încheagă împrejur și amiaza se preschimbă pe nesimțite în seară.

La ce bun să mergi înainte?

Ce face el aici?

Nu era mai bine să fi rămas în tabără, să privegheze trupul mortului, să îl ducă la ai lui, la ce-s buni prietenii dacă nu la asta, se zice de pomană că prietenia e treaba aia